

MRF 2025.81

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 8. april 2025, j.nr. 20/12440

Ophævet Viborg Kommunes afgørelse fra 2020 om, at et i 2014 gennemført vejprojekt med hævnning af vejforløb, der havde medført ændringer i vandets naturlige periodiske afstrømning fra klagers ejendom, ikke krævede tilladelse efter vandløbslovens § 6, stk. 1.

Viborg Kommune gennemførte i 2014 efter screeningsafgørelse fra 2013 om ikke-VVM-pligt og dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 en hævnning af et vejforløb med ca. 1 m. Kommunen havde konstateret, at vejen på sit laveste punkt lå lavere end vandspejlet af en sø på E's naboejendom, der via en kanal havde forbindelse til vandløbet Nørreå. Efter hævnningen blev E's ejendom udsat for flere periodiske oversvømmelser og vandstandsstigninger. E henvendte sig herefter til kommunen, da han mente, at hævnningen af vejen var sket i strid med vandløbsloven. Kommunen traf i november 2020 afgørelse om, at hævnningen ikke vedrørte forhold omfattet af vandløbsloven, da afløbet, der alene fandt sted 2-3 måneder om året, ikke udgjorde naturligt afløb omfattet af vandløbslovens §§ 6 og 48. Kommunen henviste til, at den hævdede vandstand i E's sø skyldtes tilbagestuvninger fra Nørreå, og at vandet ville løbe tilbage i åen, når vandstanden faldt. Denne afgørelse fra 2020 blev påklaget af E, der bl.a. gjorde gældende, at hævnningen havde medført en ændring af vandets naturlige afløb fra søen, og at det ikke kunne tillægges betydning efter vandløbsloven, hvor længe afløb fandt sted, eller hvorvidt der var tale om en naturlig afstrømningsvej. Miljø- og Fødevareklagenævnet

(formanden) bemærkede indledningsvis, at vandløbslovens § 6, hvorefter ændringer i vands naturlige afløb kræver tilladelse fra vandløbsmyndigheden, er udtryk for, at det er højdedragene i landskabet, der bestemmer vandets afstrømning, og at lavere beliggende ejendomme kan have en interesse i det naturlige afløb fra højere beliggende ejendomme. Nævnet fandt, at den i 2014 gennemførte hævnning af vejen var sket i strid med vandløbslovens § 6, da den var sket uden vandløbsmyndighedens tilladelse. Nævnet henviste til, at det konkrete afløb var bestemt af højdedragene i landskabet, hvorfor den periodiske afstrømning, der forud for projektet fandt sted fra E's ejendom, måtte anses for naturlig. Hævnningen af vejen var derfor udtryk for en terrænregulering omfattet af vandløbslovens § 6, stk. 1. Det ændrede ikke herved, at afstrømningen alene var periodisk eller skete til Nørreå størstedelen af året. Nævnet bemærkede afslutningsvis, at nævnet ikke herved havde taget stilling til kommunens afgørelse fra 2013 om ikke-VVM-pligt efter miljøvurderingsloven, da E's klage alene vedrørte afgørelsen om, at hævnningen ikke var omfattet af vandløbsloven. På den baggrund ophævede nævnet afgørelsen vedrørende vandløbsloven og hjemviste sagen til fornyet behandling i kommunen.

Kommentar: Vandløbslovens § 6, stk. 1 lyder: "Ingen må uden vandløbsmyndighedens tilladelse ændre vands naturlige afløb til anden ejendom eller hindre det naturlige afløb af vand fra højere liggende ejendomme". Nævnets afgørelse forekommer derfor overbevisende, men det kan undre, at der skulle gå over 5 år, før klagesagen blev afgjort, navnlig i lyset af at den oprindelige fejl gik tilbage til 2014. Afgørelsen må så have den konsekvens, at hvis der er andre eksempler på anlæg af veje, hvor der er sket ændring af overfladevandets naturlige afløb, kan lodsejere, der herved er blevet udsat for oversvømmelser, rejse indsigelse, hvis der ikke forudgående er meddelt tilladelse efter vandløbslovens § 6. Dette må efter nævnets afgørelse gælde, selv om der er tale om ændringer i terrænet, der er gennemført for mere end ti år siden. Henset til den beskedne klagenævnspraksis vedrørende vandløbslovens § 6 er det tænkeligt, at der er mange andre eksempler på, at reglerne i § 6 ikke er fulgt i sådanne og lignende situationer. Såfremt sådanne indsigelser rejses fra lodsejere, må kommunen i lyset af nævnets afgørelse i denne sag herefter træffe afgørelse efter vandløbslovens § 6, stk. 1, hvilket formentlig typisk vil have karakter af en lovliggørende tilladelse, hvilket ved bl.a. vejprojekter kan kræve en forudgående VVM-screening efter miljøvurderingslovens § 21. Indtil en sådan lovliggørende tilladelse måtte blive meddelt, foreligger der et ulovligt forhold, som er strafsanktioneret

efter vandløbslovens § 85, stk. 1. Hvorvidt det giver mening at forfølge disse overtrædelser med straf, er dog tvivlsomt. Derimod vil der i sådanne sager kunne være grundlag for at rejse erstatningskrav over for kommunen for de økonomiske tab, som lodsejere måtte have lidt ved oversvømmelseskader. Sådanne erstatningssager vedrører ikke afgørelser efter vandløbsloven og skal derfor føres ved de almindelige domstole og ikke ved taksationskommission, jf. vandløbslovens § 73 modsætningsvis.

Ophævelse og hjemvisning i sag om hævnning af vej i Viborg Kommune

Sag: 20/12440

Dato: 8. april 2025

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter vandløbslovens § 6, stk. 1, jf. § 80, stk. 1.^[1]

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Viborg Kommunes afgørelse af 23. november 2020 om brud på vandløbsloven ved [Adresse 1], Viborg og hjemviser sagen til fornyet behandling i Viborg Kommune.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet^[2] og gebyrbekendtgørelsens § 2, stk. 6.^[3] Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen kan anlægges ved domstolene.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

1. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Afgørelsen er den 23. november 2020 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af afgørelsens adressat.

Klager har navnlig anført, at

- der ved hævnningen af [Vejnavn 1] er sket brud på vandløbslovens

§ 6 og § 48,

- Viborg Kommunes sagsbehandling har været langsommelig og usaglig, og
- vandstandsstigninger som følge af projektet har medført skader på klagers ejendom.

Klagepunkterne er nærmere uddybet i afsnit 2.2

2. Sagens oplysninger

Sagen omhandler et projekt om hævnning af [Vejnavn 1] i Viborg Kommune. Herudover omhandler sagen ejendommene på matr. nr. [Matrikelnummer 1], [Matrikelnummer 2] og [Matrikelnummer 3], beliggende langs vejen.

Den nuværende [Vejnavn 1], samt terrænet umiddelbart langs denne, ligger i kote 4 til 4,5 m, jf. højdekurver med 0,5 m ækvidistance. [4] Det fremgår af Viborg Kommunes opmåling af 3. oktober 2011, at [Vejnavn 1], ved det laveste punkt (refereret til i afgørelsen som "lunken"), lå lavere end vandspejlet i søen på klagers matrikler.

Klager ejer en grund bestående af matr. nr. [Matrikelnummer 2] og [Matrikelnummer 3], beliggende ned til Nørreåen mod øst og langs med [Vejnavn 1] på den sydlige side. Grunden udgøres delvis af en søflade og delvis af et jordareal bevokset med træer mod nord. Søen er forbundet med Nørreåen på matr. nr. [Matrikelnummer 3] via en kanal. Klagers sommerhus er beliggende ved kanalen, der forbinder søen med Nørreå. En større del af terrænet på jordarealet på matr. nr. [Matrikelnummer 2] og [Matrikelnummer 3] ligger i kote 4 m, herunder de dele af arealet hvorpå der efter hævnningen af [Vejnavn 1] har været oversvømmelser. Terrænet mellem søen og [Vejnavn 1] mod syd, ved den del af vejen hvor "lunken" tidligere befandt sig, ligger generelt lavere, i kote 3,5 m.

Matr. nr. [Matrikelnummer 1], er beliggende langs med [Vejnavn 1] på den nordlige side. Terrænet på matr. nr. [Matrikelnummer 1] på den nordlige side af [Vejnavn 1], der hvor "lunken" tidligere befandt sig, ligger i kote 3,5 m.

2.1 Den påklagede afgørelse

Viborg Kommune har den 23. november 2020 truffet afgørelse om, at klagers henvendelse, angående brud på vandløbsloven i forbindelse med hævnningen af

[Vejnavn 1], ikke vedrører spørgsmål, der reguleres af vandløbslovens bestemmelser.

Afgørelsen er truffet efter et længere sagsforløb. Det fremgår af afgørelsen, at vejprojektet blev udført i 2014, hvorefter der har været løbende dialog mellem klager og Viborg Kommune. Yderligere fremgår det af sagens øvrige dokumenter, at afgørelsen er truffet som følge af et nyhedsbrev fra Folketingets Ombudsmand af november 2020, hvoraf det fremgår, at en kommunes afvisning af at indlede en sag efter vandløbsloven er en afgørelse. Klager har forud for kommunens afgørelse fremsendt en klage til Miljø- og Fødevarerklagenævnet den 21. oktober 2020, og har efter afgørelsen fremsendt en formel klage den 23. november 2020.

Om baggrunden for afgørelsen har Viborg Kommune indledningsvis beskrevet området, herunder, at der er afløb fra søen på klagers ejendom til Nørreåen. Kommunen har oplyst, at der i 2013 blev ansøgt om hævnning af [Vejnavn 1] i forhold til naturbeskyttelseslovens bestemmelser. Det var i ansøgningen beskrevet, at [Vejnavn 1] i op til to måneder årligt stod under vand. Kommunen har hertil oplyst, at problemet skyldtes sætninger af vejen, der oprindeligt var anlagt på ca. 15 meter tørv og gytje. Yderligere har kommunen oplyst, at der den 2. oktober 2013 blev truffet afgørelse om ikke VVM-pligt for projektet, at der ved afgørelse af 8. november 2013 blev meddelt dispensation fra naturbeskyttelsesloven til projektet, samt at begge afgørelser forløb uden klager. [Vejnavn 1] blev herefter retableret i 2014. Om den efterfølgende dialog med klager har kommunen oplyst, at kommunen gentagne gange efter henvendelse fra klager har vurderet og givet besked om, at sagen ikke gav anledning til behandling efter vandløbsloven.

Det fremgår af afgørelsen, at Viborg Kommune fortsat har vurderet, at klagers henvendelse om brud på vandløbsloven ikke vedrører spørgsmål, der reguleres efter vandløbslovens bestemmelser. Kommunen har i denne forbindelse lagt til grund, at afløbet fra søen over [Vejnavn 1], der fandt sted i to til tre måneder om året, ikke var et naturligt afløb omfattet af vandløbslovens § 6 og/eller §48, hvorfor der ikke ved hævnningen af [Vejnavn 1] er sket ændring i de naturlige afvandingsforhold. Der er ved vurderingen lagt vægt på, at afløbet fra søen over [Vejnavn 1] ikke var formet naturligt af landets opbygning. Videre har kommunen vurderet, at den hævede vandstand i klagers sø skyldes tilbagestuvninger fra Nørreåen. Så snart vandstanden i Nørreåen falder, vil vandet igen løbe den naturlige vej, fra søen og ud i Nørreåen.

Herudover fremgår det af afgørelsen, at der i forbindelse med vejprojektets udførelse er blevet etableret et rør under [Vejnavn 1], som forbinder nord- og sydsiden af vejen. Videre fremgår det, at Viborg Kommune den 3. oktober 2011 fik lavet en opmåling af vandspejlet i henholdsvis Nørreå, søen og på vejens laveste punkt før broen. Ved opmålingen var vandspejlet i åen 381,1 cm (DNN), i søen var den 382,6 cm (DNN) og på vejens laveste punkt var den 380,6 cm (DNN). Kommunen har oplyst, at der på trods af disse forskelle ikke var vand på vejen, hvorfor afstrømningen også her gik via afløbet fra søen ud i Nørreåen.

2.2 Klagens indhold

Klagen af den 23. november 2020

Klager har, i klagen af den 23. november 2020, henvist til sin klage af 21. oktober 2020 og de heri fremførte klagepunkter. Klager er herudover kommet med yderligere bemærkninger til Viborg Kommunes begrundelse for afgørelsen, særligt angående den heri anlagte fortolkning af vandløbslovens § 6 og § 48.

I forhold til vandløbslovens § 6 har klager anført, at projektet, hvorefter [Vejnavn 1] er blevet hævet med ca. 1 meter, har

- ændret vandets naturlige afløb fra søen til den lavere liggende ejendom nord for [Vejnavn 1],
- hindret vandets frie løb fra søen via [Vejnavn 1] til ejendommen mod nord, og
- forandret vandstanden i klagers sø, der tidligere maksimalt kunne stige til ca. 386 cm (DNN), men som efter hævnningen, i perioder af to til tre måneder årligt, stiger til 420 cm (DNN).

Angående vandløbslovens § 48 har klager anført, at bestemmelsen omfatter både anlæggelsen af nye opstemningsanlæg eller lignende, og ændringer af eksisterende anlæg, hvis anlægget kan hindre vandets frie løb. Klager har hertil bemærket, at det er uden betydning, hvorvidt vejprojektet må anses som værende en retablering af vejen, eller som etablering af en ny vej. Klager har yderligere bemærket, at vejprojektet ikke kan anses som værende en retablering, eftersom vejen nu er ca. 1 meter højere end tidligere og ca. dobbelt så bred.

Yderligere har klager anført, at det forventes, at Viborg Kommune erstatter eller udbedrer diverse skader/ændringer på ejendommen, der er sket som følge af

vejprojektet.

Klagen af den 21. oktober 2020

Klager har oplyst, at der siden 2014 kunne konstateres øget vandstand i søen. Videre har klager oplyst, at der ved en vandstand i søen på ca. 386 cm (DNN), inden projektet, skete en afvanding fra søen via et uhindret løb over vejen til grunden nord for [Vejnavn 1]. Herefter sivede vandet enten ned, løb i gamle dræn eller fulgte faldet i terrænet, indtil det igen løb tilbage til åen. Klager har anført, at vandet i søen primært kommer fra åen og som overfladevand fra det omkringliggende højere terræn. Klager har hertil oplyst, at vandstanden i søen kun undtagelsesvist kunne stige til lidt over 386 cm (DNN), f.eks. i forbindelse med skybrud, eftersom der kunne transporteres mere vand over vejen end mellem søen og Nørreåen. Yderligere har klager oplyst, at vandstanden i åen, i størstedelen af året, var styrende for vandstanden i søen. I perioder med vandstand i åen på højere end 386 cm (DNN), hovedsageligt i sommerperioden, løb vandet dog fra åen til søen, gennem søen og over [Vejnavn 1] til de lavere liggende områder mod nord. I disse perioder var det altså afløbet over [Vejnavn 1], der var styrende for vandstanden i søen. Klager har hertil bemærket, at det i en mail fra en ingeniør ved Viborg Kommune af den 28. september 2014 fremgår, at vejprojektet ikke er lavet efter at skulle afvande søerne, samt at en sådan afvanding fandt sted forinden hævnings af vejen. Klager har yderligere bemærket, at den maksimale vandstand i søen er steget efter hævnings af vejen, og at vandstanden i søen nu er på over 400 cm (DNN) i flere måneder hvert år. Dette har resulteret i oversvømmelser på ejendommen, med deraf følgende skader på bygninger og træer.

Klager har anført, at der ved hævnings af [Vejnavn 1] er sket brud på henholdsvis vandløbslovens § 6 og § 48. Hertil har klager bl.a. anført, at Viborg Kommunes fortolkning af, hvilke forhold der kan tillægges vægt ved vurdering af, om et afløb er omfattet af vandløbslovens § 6 og § 48 er forkert. Klager har i forbindelse hermed bemærket, at lovens ordlyd alene henviser til vands naturlige afløb, og at dette alene skal forstås som vandets løb mod lavere terræn. Af denne grund kan forhold, som hvor længe et afløb har fundet sted, samt hvorvidt et afløb har været en naturlig afstrømningsvej, ikke indgå i vurderingen af, om der er sket brud på vandløbslovens § 6 eller § 48. Klager har desuden påpeget, at der alene skete afløb fra søen og over vejen ved en vandstand i søen på over 386 cm (DNN), hvorfor de i afgørelsen nævnte

vandspejlsmålinger er irrelevante, da de er foretaget på et tidspunkt, hvor der ikke skete afstrømning over vejen.

Herudover har klager anført, at Viborg Kommunes behandling af sagen har været langsommelig og usaglig, samt at kommunikationen fra kommunens side har været mangelfuld.

Klager har desuden oplyst, at det forventes, at Viborg Kommune pålægges en pligt til at reetablere transporten af vand fra søen til området nord for [Vejnavn 1], så den maksimale højde på vandspejlet i søen bliver sammenlignelig med tilstanden forud for vejprojektet.

3. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

3.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets prøvelse

Det fremgår af § 11, stk. 1, 1. pkt., i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse af en afgørelse til de forhold, der er klaget over.

Det følger endvidere af § 11, stk. 2, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse til de væsentligste forhold.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i denne klagesag fundet anledning til at behandle, om hævnningen af [Vejnavn 1] er sket i strid med vandløbslovens § 6, stk. 1.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har ikke taget stilling til sagens øvrige klagepunkter, jf. herved § 11 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

3.2 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

Ifølge vandløbslovens § 6, stk. 1, må ingen uden vandløbsmyndighedens tilladelse ændre vands naturlige afløb til anden ejendom eller hindre det naturlige afløb af vand fra højere liggende ejendomme.

Reglen er dels et udtryk for, at højdedragene i landskabet bestemmer vandets afstrømning, hvad enten der er tale om afløb gennem vandløb eller helt

overfladisk, og at der kun må gribes ind i afstrømningen under kontrol, og dels et udtryk for, at lavere liggende ejendomme kan have interesse i det naturlige afløb af vand fra højere liggende ejendomme.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at hævnningen af [Vejnavn 1] er sket i strid med vandløbslovens § 6, stk. 1, da den er udført uden vandløbsmyndighedens tilladelse. Det er nævnets opfattelse, at den periodiske afstrømning, der forud for projektet fandt sted fra søen på klagers ejendom, over [Vejnavn 1] og til ejendommen mod nord, var naturlig, hvorfor hævnningen af [Vejnavn 1] må anses som værende en terrænregulering omfattet af § 6, stk. 1. Nævnet har navnlig lagt vægt på, at bestemmelsen omfatter vands helt overfladiske afløb som følge af landets opbygning. Det er på baggrund heraf nævnets opfattelse, at den overfladiske afstrømning fra den højere liggende ejendom på matr. nr. [Matrikelnummer 2] og [Matrikelnummer 3], til den lavere liggende ejendom på matr. nr. [Matrikelnummer 1], var bestemt af højdedragene i landskabet og derfor var et naturligt afløb, som det forstås efter § 6, stk. 1. Nævnet finder ikke, at det kan ændre herved, at afstrømningen over [Vejnavn 1] alene fandt sted i perioder af to til tre måneder årligt, eller at afstrømningen fra søen i størstedelen af året skete til Nørreå.

3.3 Miljø- og Fødevareklagenævnets øvrige bemærkninger

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker, at nævnet ved behandlingen af sagen ikke har taget stilling til forhold angående Viborg Kommunes afgørelse om ikke VVM-pligt for hævnning af [Vejnavn 1] af 2. oktober 2013.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan alene behandle den del af en klage der angår den meddelte afgørelse, ikke andre afgørelser, der eventuelt måtte være henvist til.

Det bemærkes yderligere, at det følger af den almindelige forvaltningsretlige praksis, at en myndighed i særlige tilfælde kan se bort fra en overskridelse af en klagefrist og realitetsbehandle en for sent indgivet klage. Ved vurderingen af, hvorvidt en for sent indgivet klage kan realitetsbehandles, kan der bl.a. lægges vægt på fristoverskridelsens længde, og hvorvidt der foreligger undskyldelige omstændigheder. Uden herved at tage stilling til den konkrete sag, bemærker nævnet, at manglende kendskab til gældende ret, som udgangspunkt ikke udgør

en sådan undskyldelig omstændighed. Det er ligeledes nævnets opfattelse, at heller ikke det faktum, at konsekvenserne af en afgørelse i visse tilfælde først bliver åbenlyse efter udløbet af klagefristen, generelt kan anses som værende en undskyldelig omstændighed i denne forstand.

3.4 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Viborg Kommunes afgørelse af 23. november 2020 om brud på vandløbsloven ved [Adresse 1], Viborg og hjemviser sagen til fornyet behandling i Viborg Kommune.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales.

[1] Lovbekendtgørelse nr. 1217 af 25. november 2019 om vandløb med senere ændringer.

[2] Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet som senest ændret ved lov nr. 640 af 11. juni 2024 om ændring af lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

[3] Bekendtgørelse nr. 132 af [Matrikelnummer 3]. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

[4] Højdekurver 0,5 m afledt af Danmarks Højdemodel. Højdekurverne er opmålt den 19. marts 2021. Link til SFDI Kortviser, <https://sdfikort.dk/spatialmap>.

Lovområder:

Vandløbsloven